

НАЦИОНАЛНА АКАДЕМИЈА
ЗА ЈАВНУ УПРАВУ

ЦЕНТРАЛНА
ЈЕДИНИЦА ЗА
ХАРМОНИЗАЦИЈУ

Лекција 1

ИНТЕРНА ФИНАНСИЈСКА КОНТРОЛА У ЈАВНОМ СЕКТОРУ

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Federal Department of Economic Affairs,
Education and Research EAER
State Secretariat for Economic Affairs SECO

1. ИНТЕРНА ФИНАНСИЈСКА КОНТРОЛА У ЈАВНОМ СЕКТОРУ

Увод

У овој лекцији се обрађују:

- 1) Појам и циљ интерне контроле
- 2) Концепт управљачке одговорности
- 3) Улоге и одговорности руководиоца и запослених за успостављање и унапређивање система интерне контроле
- 4) Улога и одговорност интерне ревизије и Централне јединице за хармонизацију (ЦЈХ) Министарства финансија у систему интерне контроле

Након савладане лекције:

- ✓ Разумећете појам и циљ интерне финансијске контроле у јавном сектору
- ✓ Упознаћете се са концептром управљачке одговорности
- ✓ Разумећете улогу и одговорност руководиоца, запослених, интерних ревизора и ЦЈХ у успостављању и унапређивању система интерне контроле

Кључне дефиниције

Управљачка одговорност¹ је обавеза руководиоца свих нивоа код корисника јавних средстава да све послове обављају законито, поштујући принципе економичности, ефективности, ефикасности и јавности, као и да за своје одлуке, поступке и резултате одговарају ономе који их је именовао или им пренео одговорност.

Интерна финансијска контрола у јавном сектору (ИФКЈС) је дефинисана Законом о буџетском систему као свеобухватни систем мера за управљање и контролу јавних прихода, расхода, имовине и обавеза, који успоставља Влада кроз организације јавног сектора са циљем да су управљање и контрола јавних средстава, укључујући и стране фондове, у

¹ Закон о буџетском систему „Службени гласник РС“, бр. 54/2009-3, 73/2010-3, 101/2010-239, 101/2011-260, 93/2012-175, 62/2013-3, 63/2013-3 (исправка), 108/2013-3, 142/2014-190, 68/2015-22 (др. закон), 103/2015-151, 99/2016-160, 113/2017-3, 95/2018-223, 31/2019-5, 72/2019-185), детаљније одредбе су садржане и у Правилнику о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору („Службени гласник РС“ бр. 89/2019).

складу са прописима, буџетом, и принципима доброг финансијског управљања, односно ефикасности, ефективности, економичности и отворености.²

КОНЦЕПТ УПРАВЉАЧКЕ ОДГОВОРНОСТИ

Управљачка одговорност је обавеза руководиоца **свих нивоа** код корисника јавних средстава да све послове обављају законито, поштујући принципе економичности, ефективности, ефикасности и јавности, као и да за своје одлуке, поступке и резултате одговарају ономе који их је именовао или им пренео одговорност.

Управљачка одговорност је концепт на основу ког су руководиоци на свим нивоима одговорни за одлуке и поступке предузете у правцу остваривања циљева корисника јавних средстава. Концепти надлежности, овлашћења и одговорности су међусобно повезани и представљају три стуба управљачке одговорности.

Слика 1. Концепт управљачке одговорности

Надлежност представља право и дужност доношења одлука које се односе на управљање делегираним ресурсима (људским, буџетским) да би се остварили циљеви корисника јавних средстава .

Овлашћење се додељује на основу надлежности даваоца (права на поступање) и представља обавезу извршења додељених задужења.

Одговорност³ је обавеза да се даваоцу овлашћења одговара за испуњавање тих овлашћења (обавеза поступања). Одговорност обухвата и давање информација и образложења за спровођење одређених поступака, активности или одлука.

Укратко, управљачка одговорност подразумева:

- ✓ Обавезу да се прикаже и преузме одговорност за спроведене активности,

² Закон о буџетском систему, члан 2, тачка 51б)

³ Извор: Принципи интерне контроле у јавном сектору, Заједнички став бр. 1, Интерна контрола у јавном сектору и приступ ЕУ, 2015-1, стр. 7 и Правилнику о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору („Службени гласник РС“ бр. 89/2019).

- ✓ Да се послови обављају законито, поштујући принципе економичности, ефективности, ефикасности и јавности,
- ✓ Обавезу прихватања одговорности, за своје одлуке, поступке и резултате, према ентитету (појединцу) од кога су добијена овлашћења.

Управљачка одговорност представља основ за успостављање и развој система финансијског управљања и контроле (ФУК), међутим, важи и супротно – добар систем ФУК доприноси јачању управљачке одговорности.

ПРИМЕР

У општинској управи нису разграничене улоге и одговорности за вођење евиденција о непокретностима у јавној својини између имовинско – правне службе и одељења за финансије. То има за последицу неусаглашавање и неслагање података у овим организационим јединицама, и слање нетачних података Републичком геодетском заводу. С обзиром да није дефинисано како се врши усаглашавање, ко га иницира и у којим роковима, не може се ни утврдити одговорност за настале пропусте.

Слика 2. Пример неопходности примене концепта управљачке одговорности

КОНЦЕПТ ИНТЕРНЕ ФИНАНСИЈСКЕ КОНТРОЛЕ У ЈАВНОМ СЕКТОРУ

Интерна финансијска контрола у јавном сектору је свеобухватни систем мера за управљање и контролу јавних прихода, расхода, имовине и обавеза, који успоставља Влада кроз организације јавног сектора са циљем да су управљање и контрола јавних средстава, укључујући и стране фондове, у складу са прописима, буџетом, и принципима доброг финансијског управљања, односно ефикасности, ефективности, економичности и отворености.

Термин и концепт ИФКЈС је установила Европска комисија у намери да помогне у разумевању и примени добрих и ефективних система контроле у процесу придруживања ЕУ. Крајњи циљ овог концепта јесте да осигура да се јавним средствима (и националним и средствима ЕУ) управља добро и на економичан начин, како би се пореским обвезницима обезбедила „вредност за новац“.

Интерна финансијска контрола у јавном сектору обухвата:

- 1) Финансијско управљање и контролу код корисника јавних средстава;
- 2) Интерну ревизију код корисника јавних средстава;

- 3) Хармонизацију и координацију финансијског управљања и контроле и интерне ревизије коју обавља Министарство финансија - Централна јединица за хармонизацију.

Финансијско управљање и контрола је систем политика, процедура и активности које успоставља, одржава и редовно ажурира руководилац организације, а којим се управљајући ризицима обезбеђује уверавање у разумној мери да ће се циљеви организације остварити на правилан, економичан, ефикасан и ефективан начин.

Интерна ревизија (ИР) је активност која пружа независно објективно уверавање и саветодавна активност са сврхом да допринесе унапређењу пословања организације. ИР помаже организацији да оствари своје циљеве тако што систематично и дисциплиновано процењује и вреднује управљање ризицима, контроле и управљање организацијом.

Централна јединица за хармонизацију Министарства финансија Републике Србије врши хармонизацију и координацију система финансијског управљања и контроле и интерне ревизије. ЦЈХ, у складу са Законом о буџетском систему, обавља следеће послове који се непосредно односе на систем ФУК⁴:

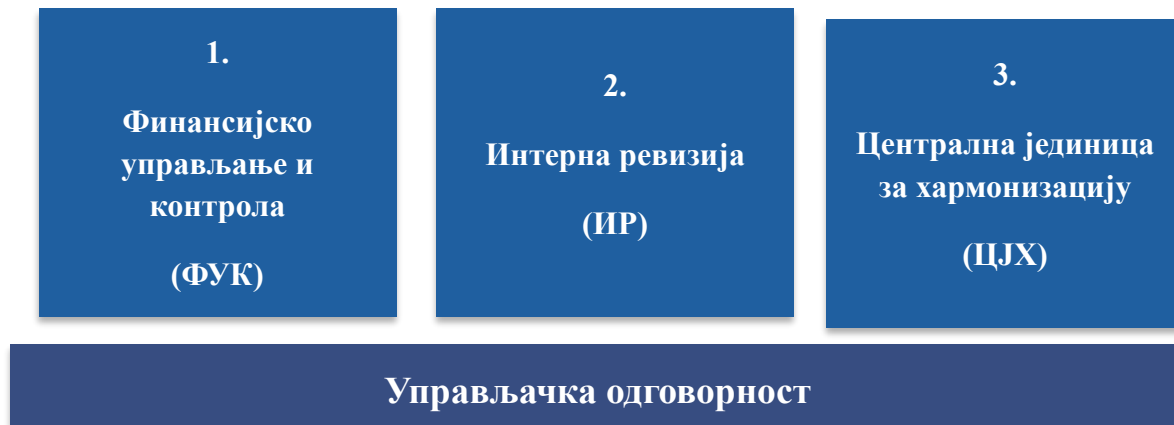
- Послове централне хармонизације, координације, праћења резултата рада и сагледавање квалитета система финансијског управљања и контроле и интерне ревизије у јавном сектору;
- Дефинисање заједничких критеријума и стандарда за успостављање и функционисање система финансијског управљања и контроле;
- Дефинисање заједничких критеријума за организацију и спровођење интерне ревизије у јавном сектору;
- Вођење регистра интерних ревизора и повеља интерне ревизије;
- Стручно оспособљавање, сертификација и надзор над радом интерних ревизора;
- Обучавање руководилаца и запослених у јавном сектору из области финансијског управљања и контроле, у складу са међународно прихваћеним стандардима;
- Обједињавање годишњих извештаја о стању финансијског управљања и контроле и интерне ревизије.

Формално и суштински, руководиоци корисника јавних средстава, уз помоћ других виших руководилаца, су одговорни за успостављање и развој адекватног и ефективног система интерне контроле у својим организацијама, док сви запослени у организацији имају одређену улогу у систему интерне контроле, и чине да интерна контрола функционише.

---

⁴ У складу са Законом о буџетском систему, чл. 83.

Интерна финансијска контрола у јавном сектору (ИФКЈС)

Слика 3. Концепт интерне финансијске контроле у јавном сектору

ПРИМЕР

У оквиру Кабинета градоначелника организована је пројектна јединица која се бави праћењем реализације одобрених пројеката, како у погледу реализације активности тако и трошења средстава. Због тога што нису подељене улоге и одговорности између Одељења за финансије и пројектне јединице, Одељење за финансије нема довољно информација о приспећу и трошењу пројектних средстава. Стога ови приходи и расходи нису унети у финансијске извештаје, па су извештаји самим тим непотпуни и нетачни. Израда процедуре која ће дефинисати ко, шта и када ради ће отклонити овај проблем.

Слика 4. Пример повезаности управљачке одговорности и интерне финансијске контроле у јавном сектору

РЕЗИМЕ

Интерна финансијска контрола у јавном сектору је систем који успоставља Влада кроз организације јавног сектора, и који обезбеђује управљање јавним средствима у складу са прописима, буџетом и принципима економичности, ефикасности и ефективности. Сви у организацији имају одређену улогу у систему интерне контроле, и то:

- ✓ **Руководство** - за успостављање интерних контрола, које су адекватно документоване у интерним актима, правилима и процедурама, и да омогући да се одржавају и поштују у свакој јединици, одељењу и сектору;
- ✓ **Сви запослени** - да поштују и спроводе интерне контроле које су јасно дефинисане у интерним актима, правилима и процедурама;
- ✓ **Интерна ревизија** - за пружање објективног уверавања да су системи интерне контроле адекватни и ефективни и да функционишу онако како је то руководство и замислило, односно у намери да се остваре циљеви организације у јавном сектору.